

Lukian

Gudindernes skønhedskonkurrence

ZEUS:¹ Hermes!² Tag lige det her æble³ og smut ned til Priamos⁴ knægt i Frygien⁵ – han går og vogter kvæg omkring Gargaron⁶ på Idabjerget – og sig til ham: ”Hør, Paris!⁷ Fordi du selv er så flot en fyr og har en god fornemmelse for det frække, befaler Zeus dig at afgøre, hvem af gudinderne der er smukkeste. Den, der vinder i konkurrencen, skal du give dette æble i præmie”. I tre! Så er tiden inde! Skynd jer ned til jeres dommer. Denne afgørelse overlader jeg til andre. Ser I, var det muligt, så jeg helst, at I alle vandt. Jeg holder jo så forfærdelig meget af hver og en af jer. Ja, og så især fordi giver jeg præmien til en af jer, bliver de to andre skide sure på mig. Så derfor skal det ikke være mig, der bedømmer jer. Men ham frygeren, som I skal ned til, den unge fyr, er royal og en beslægtet med Ganymedes dér.⁸ Ja, han render rundt i bjergene, men han er smooth, så ingen kan komme og påstå, han ikke er fin nok til se på jer tre.

AFRODITE:⁹ Zeus, om så du gjorde Hr. Brok¹⁰ til dommer over os, ville jeg møde helt rolig op til showet. Hvad ville fyren kunne brokke sig over, når han ser *mig*? Men de andre skal også sig god for at det bliver et menneske.

HERA:¹¹ Om så det var din Ares,¹² der skulle træffe en afgørelse, Afrodite, havde vi da heller intet at frygte. Det er helt fint med ham der Paris, hvad han så ellers er for en starut.

ZEUS: (til Athena¹³). Er det også fint med dig, min skat? Hva’ba! Hvad laver du? Er du genert? Ah, når snakken falder på den slags ting, bliver I piger altid så flove! Nåh, det var da et nik. Smut så, men ikke noget med at blive vrede på dommeren eller smadre den unge fyr, fordi I taber. Kun en af jer kan jo være den smukkeste.

¹ Zeus er gudernes konge.

² Hermes er gudernes sendebud.

³ Stridens gudinde (Eris) blev inviteret til Peleus’ og Thetis’ bryllup på Olympen og har derfor stjålet et gyldent æble fra Hesperidernes have og smidt det ind til festen for at skabe splid mellem gudinderne.

⁴ Konge i Troja.

⁵ Hos Homer kaldtes området for Dardanien, men siden klassisk tid kaldte man egnen omkring Troja og trojanerne selv for Frygien og frygere.

⁶ En af Idabjerget dale. Velegnet til græsning af kvæg.

⁷ Paris (el. Alexandros) var prins i Troja.

⁸ Trojansk prins, som Zeus blev vild med og bortførte til Olympen, hvor han nu serverer gudernes nektar.

⁹ Erotikken og liderlighedens gudinde.

¹⁰ Gr. Momos, personificeringen af brok og kritik.

¹¹ Gudinde for ægteskab og kongemagt. Er Zeus’ hustru.

¹² Ares er en krigsgud. Han og Afrodite har en affære.

¹³ Athene, krigsgud og Zeus’ datter. Notorisk jomfruelig.

HERMES: Next stop Frygien! Følg mig! Jeg viser vej. Tag det nu bare roligt, men få lidt fart på! Jeg kender Paris. Han er en flot ung mand, og alt i alt en perfekt dommer til bedømmer frække sager og den slags. Han skal nok fælde den rette dom.

AFRODITE: Virkelig? En retfærdig dommer? Lyder bare godt. Men øhm, er han single eller i forhold?

HERMES: Tja, single og single, du ved, Afrodite.

AFRODITE: Hvad mener du?

HERMES: Han er vist i forhold en kvinde fra Ida.¹⁴ Hun er ok, men noget af en bonderøv, ja totalt bjergboer, du ved! Tror faktisk ikke, han er specielt vild med hende. Hvorfor?

AFRODITE: Ikke for noget.

ATHENE: Hov, Hermes, du skulle lede os på vejen, ikke føre private samtaler med hende der.

HERMES: Jamen, Athena, vi bagtalte jer altså ikke. Hun spurgte mig bare, om Paris endnu var single.

ATHENE: Hvorfor vil hun vide det? Hun skal sgu altid stikke sin næse i alting.

HERMES: Hvad ved jeg! Det faldt hende bare ind, siger hun.

ATHENE: Og? Er han så single?

HERMES: Det tror jeg ikke.

ATHENE: Ok, er han ivrig efter at slås i krig, og ambitiøs? Eller er han bare en hyrde i et og alt?

HERMES: Ja det ved jeg virkelig ikke; men han er jo en ung fyr, og den slags plejer jo at være vild med den slags, og vil da sikkert også gerne står i forreste række i slaget.

AFRODITE: Se, *jeg* står ikke og brokker mig over, du sladrer sådan helt privat med hende! Nej, Afrodite er jo ikke én, der bærer nag.

¹⁴ Nymfen Oinone.

HERMES: Hun spurgte mig stort set om det samme som du. Så vær ikke sur! Jeg kan jo sagtens fortælle hende, hvad jeg ved uden der går skår af dig. Nåh, midt i al vores sludder, er vi allerede nået langt. Stjernerne har vi lagt bag os og vi er næsten i Frygien. Ja, dér kan jeg se Ida og Gargaron, og hvis jeg ikke tager meget fejl, er det dér Paris, jeres dommer.

HERA: Hvor? Jeg kan ikke få øje på ham!

HERMES: Nej, Hera, kig til venstre! Ikke på toppen af bjerget! På bjergsiden! Dér hvor du kan se en grotte og en flok køer.

HERA: Jeg kan altså ikke se nogen flok!

HERMES: Ej nu må du holde op! Se hvor jeg peger hen, kan du ikke se de muhkøer dér. Se de kommer frem mellem klipperne! Og dér, se gutten med hyrdestaven, se hvordan han har forladt sit udkigspunkt og render rundt og driver kvæget tilbage, så de ikke stikker af.

HERA: Ah, dér! Er det ham?

HERMES: Jeps! Mon ikke vi hellere må lande på jorden dér og gå ham i møde. Vi risikerer at skræmme livet af ham, hvis vi kommer flyvende ud af det blå!

HERA: Jo, lad os gøre det. Hør, Afrodite, nu hvor vi er landet, synes jeg, du skulle føre an og vise os rundt. Du er må jo kende egnen her som din egen buskelomme, så tit som du har besøgt Anchises.¹⁵ Ja, det er jo bare noget man siger, ik'!

AFRODITE: Spar dig, Hera! Dit mobberi, det rager mig en papand.

HERMES: Jeg skal nok vise vej. Jeg har jo også selv tilbragt mange timer her på Ida, dengang Zeus var helt skudt i den lille frygerfyr.¹⁶ Han sendte mig tit herved for at holde øje til drengen, og da Zeus var i ørnskikkelse, fløj jeg ved siden af ham og hjalp med at løfte smuksakken herop. Og hvis jeg ikke tager meget fejl, var det netop fra den klippe dér, Zeus snuppede ham. Knægten sad bare og spillede fløjte for sin hjord, da Zeus kom flyvende bag fra og slog han klørerne i ham – meget nænsomt – og med næbbet bed han i tiaraen på drengens hoved, og steg igen til vejrs med den forskræmte fyr, der bøjedede hovedet bagover og se på ørnen. Jeg tog hans fløjte, som han havde tabt af skræk. Men der er jo vores dommer. Lad os hilse på ham. Hej hyrde.

¹⁵ Anchises er en prins i Troja, som Afrodite havde en hyrdetime med. Deres søn er Aineas.

¹⁶ Dvs. Ganymedes, note 8.

PARIS: Hej med dig! Hvem er du? Og hvem er de kvinder, du har med dig. De er da ikke skabt til at vandreture her i bjergene. De er jo de rene modeller!

HERMES: Det er fordi de ikke er normale kvinder, Paris. Du ser altså på Hera, Athena og Afrodite, og jeg selv er Hermes, sendt af selveste Zeus. Slap dog af! Du er jo ved at gå op i spånerne! Det er ikke verdens undergang, Zeus beordrer dig bare afgøre, hvem af dem, der er den smukkeste. "Fordi du selv er så flot en fyr", sagde han, "og har en god fornemmelse for det frække" overlod han afgørelsen til dig. Se æblet her, og læs hvad præmien er.

PARIS: Ok, der står "LAD DEN SMUKKE FÅ MIG". Jamen, herre Hermes, hvordan skulle jeg, en dødelig, ja faktisk en bondeknold, kunne være dommer over dette fantastiske syn. Dertil rækker min viden om kvægavl næppe. Til at dømme i den slags sager skal I da bruge en smart slipsedreng fra storbyen. Giv mig en ged eller en kalv så skal jeg sgu nok afgøre hvilken der er smuk eller ej, – det er mit job –, men de tre her er jo alle lige smukke, og jeg aner ikke, hvordan man få øjnene flyttet fra den ene til den anden, for synet klæber fast ved det man første man ser, paralyseret af perfektionen. Men flytter øjnene sig hen mod noget andet, så er det også smukt, og så hænger blikket fast på det. Ja, faktisk er jeg plasket ind i deres skønhed – fuldstændigt omringet – og jeg ærgrer mig over, jeg ikke, ligesom Argos,¹⁷ har kroppen fuld af øjne. Jeg tror altså, at hvis dommen skal være retfærdig, er jeg nødt til at give dem alle tre æblet. Smid lige oven i hatten, at den ene er Zeus' søster og kone og de to andre hans døtre. Alene dét gør jo afgørelsen en anelse problematisk

HERMES: Tja, måske, men du kan ikke smyge dig uden om Zeus' befaling.

PARIS: Suk, men lov mig en ting, Hermes, at de to, der taber, ikke bliver vrede på mig, men forstår at det blot er mine øjne, der har fejlet.

HERMES: Det er det indforstået med. Men nu må du hellere afgøre sagen.

PARIS: Ok da, hvad er det værste der kan ske! Men er tilstrækkeligt at jeg bare undersøger dem, som de står der? Bliver afgørelsen ikke mere præcis, hvis de smider tøjet?

HERMES: Det er dig, der er dommeren, så sig bare, hvordan du vil have det.

PARIS: Som jeg vil have det? Så vil jeg se dem nøgne.

HERMES: De damer! Af med Tøjet! Undersøg dem nøje! Og jeg skal nok vende mig om!

¹⁷ Monster med altid åbne øjne overalt på kroppen.

AFRODITE: Fint nok, Paris. Jeg smider tøjet først. Så kan du se, jeg ikke er *the Bomb* på grund af mine liljehvide arme eller fordi jeg er kvieøjjet.¹⁸ Alt ved mig er hot.

ATHENE: Stop Paris! Hun må ikke tage tøjet af, før hun har lagt sit skønhedsbælte¹⁹ væk! Hun er heks og kan let forhekse dig med det. Ja hun burde slet ikke troppe op her oversminket og majet ud som en anden købetøs. Hendes skønhed burde kunne ses på hendes bare krop.

PARIS: Ja, det er jo rigtigt nok. Væk med dit bæltet!

AFRODITE: Skulle du, Athena, så ikke også lægge hjelmen fra dig og vise dit bare hoved? Du forsøger jo at skræmme dommeren ved at stå der og ryste din hjelmbusk. Du frygter måske, at dine funklende øjne²⁰ uden sit skræmsel foroven ikke består prøven?

ATHENE: Så du, nu har jeg lagt min hjelm.

AFRODITE: Så du, nu jeg har lagt mit bælte.

HERA: Skal vi så ikke se at få klunset af?

PARIS: Zeus for et vidunderligt syn! Wow en skønhed, lækkert! Øj hende den unge er dejlig! Og hende dér stråler helt majestatisk, lige noget for Zeus! Åh sikke et charmerende fristende blik hende der har, og se det forførende smil. Min lykke er allerede nået, men *if you please* vil jeg undersøge jer nærmere en ad gangen. Uha, jeg er godt nok i tvivl! Jeg ved slet ikke, hvor jeg først skal se hen, mine øjne kører jo rundt i hovedet på mig!

AFRODITE: Det er fint med os.

PARIS: Hvis I to går lidt væk, kan du blive her, Hera.

HERA: Jeg bliver stående her. Når du har set hvad du skal se, kan du jo også lige overveje, om de gaver en stemme på mig vil føre med sig, er noget for dig. For hvis du fælder den dom, at jeg er den smukkeste, bliver du herre over hele Asien.²¹

¹⁸ Smykkende tillægsord om kvinder i Homers værker.

¹⁹ Bæltet, eller BH'en, eller hvad det nu er, låner Hera i 14. sang af *Iliaden* for at score Zeus.

²⁰ Normalt smykkende tillægsord til Athen i Homers værker.

²¹ Her tænkes der på nutidens Tyrkiet.

PARIS: Nej nej du, jeg lader mig altså ikke bestikke. Smut du bare, jeg skal nok dømme, som jeg finder det rigtigt. Nu er det din tur, Athene.

ATHENE: Står ret! Og hvis du fælder den dom, at jeg er den smukkeste, kommer du aldrig slagen hjem fra krig, for jeg vil gøre dig til en krigshelt.

PARIS: Men Athene, hvad skal jeg bruge krige og kampe til? Se dig omkring, der hersker jo fred i Frygien og Lydien,²² og der står jo ingen krig for døren af min fars rige. Men tag det roligt, der går ikke skår af dig blot fordi jeg er ubestikkelig. Tag du bare tøjet og hjelmen på igen! Nu har jeg set, hvad jeg skulle se. Afrodite, tiden er inde!

AFRODITE: Jeg er lige her ved siden af dig. Grundigt elevatorblik tak, og overse nu intet! Dvæl ved hver enkel kropsdel. Hør nu lige her, flotte fyr! Jeg har længe haft et godt øje til dig, så ung og smuk du er, ja, nok den smukkeste i hele Frygien, og jeg ønsker dig tillykke med dit lækre look, men helt ærligt, kan du ikke komme væk fra den her bjergegns klipper og kløfter og slå dig ned inde i byen i stedet for at spille din skønhed i denne her ødemark? Hvad er det med dig og bjerge? Hvad glæde har køerne af dit look? Du burde jo allerede været gift, ikke med en bondetøs, som dem der bor her omkring Ida, men med en kvinde fra Grækenland, måske fra Argos, Korinth eller Lakedaimon.²³ Nu slynger jeg bare et navn ud: Helene.²⁴ Hun er ung og smuk, ja hun minder faktisk lidt om mig, og endnu bedre, hun er meget fræk. Jeg er helt sikker på, at hvis hun fik dig at se, ville hun falde pladask for dig og forlade alt for at følge dig som din kone. Hende må du da have hørt om, ikke?

PARIS: Næh, Afrodite, men jeg synes bestemt du skal fortælle mig mere om hende.

AFRODITE: Hun er datter af den smukke Leda, som Zeus besøgte i sin svaneskikkelse.

PARIS: Øh, svane! Hvordan ser hun da ud?

AFRODITE: Hun er – som forventeligt – hvid, hendes far var jo en svane, og delikat, fordi hun kom ud af et æg. Hun er fit og toptrænet, og så populær, at man faktisk har ført en krig for hendes skyld, da Theseus²⁵ bortførte hende, ja og dengang var hun endda blot et barn. Men da hun var blevet voksen, stimlede alle

²² Naboege til Troja.

²³ Tre berømte græske byer. Lakedaimon er Sparta.

²⁴ Datter af Zeus og Leda, prinsesse i Sparta. Gift med Menelaos.

²⁵ Selv Athenernes nationalhelt kunne ikke holde fingrene fra sig selv. Helenas brødre fik hende dog tilbage.

Achaiernes²⁶ prinser op for at bejle til hende, og blandt dem blev Menelaos²⁷ af Pelops²⁸ slægt udvalgt. Hvis du har lyst, skal jeg dog nok arrangere et ægteskab for jer to.

PARIS: Hvordan dog det? Hun er jo allerede gift.

AFRODITE: Du er så naiv, din bondeknold! Den slags ved jeg lige, hvordan man fikser.

PARIS: Hvordan? Det kunne jeg da godt tænke mig at vide først.

AFRODITE: Du skal bare tage på en lille studietur til Grækenland og når turen går til Lakedaimon, ser Helene dig dér. Derefter er det op til mig at få arrangeret det sådan, at hun bliver forelsket i dig og stikker af sammen med dig.

PARIS: Ah, det lyder nu ret usandsynligt, at hun skulle få lyst til at forlade sin mand og sejle bort med en fremmed mand fra et helt andet land.

AFRODITE: Lad du bare mig om det! Jeg har to smukke sønner, Himeros²⁹ og Eros,³⁰ dem sender jeg med dig på rejsen. Eros overtager hende helt og aldeles, så hun bliver helt kåd, og Himeros, pjasker dig ind sin sensuelle charme; det kan han altså bare. Jeg selv og Chariterne³¹ følger også med jer med. På den måde skal vi nok få overtalt hende.

PARIS: Hvordan alt det her nu skal gå, Afrodite, aner jeg ikke, men jeg er altså allerede fuldstændig forelsket i Helene! Jeg kan nærmest se hende for mig, ja det er som om jeg sejler til Grækenland, besøger Sparta og vender tilbage med hende – men åh hvor det piner mig, at det ikke sker nu og her i virkeligheden.

AFRODITE: Paris, nu må du ikke blive forelsket, før du som gengæld har ladet din dom falde på mig, din Kirstengiftekniv og ægteskabsarrangør. Det ville jeg, synes jeg, se bedst ud, hvis jeg kunne glæde mig over min sejr, når jeg skal følges med jer. Så kunne vi også slå to fluer med et smæk: Jeres bryllup og min sejrsfest. Men alt det lader jeg bare være op til dig: Kærlighed, skønhed, ægteskab – det koster kun det æble der.

PARIS: Tror du ikke bare du glemmer det hele, når jeg har afsagt dommen?

AFRODITE: Nej da, skal jeg sværge?

²⁶ Andet ord for grækerne.

²⁷ Spartas konge. Gift med Helena.

²⁸ Mytisk konge der har givet navn til Peloponnes, Pelops' ø.

²⁹ Personificering af lyst og liderlighed.

³⁰ Forelskelsens gud.

³¹ Skønhedsgudinder.

PARIS: Nej, det behøver du ikke. Bare lov mig det igen!

AFRODITE: Jeg lover dig, at du får Helene til hustru, og at hun kommer med dig hjem til Troja. Jeg tager selv med dig og arrangerer det hele.

PARIS: Og du vil også tage Eros og Himeros og Chariterne med?

AFRODITE: Naturligvis, og jeg hiver også lige fat Pothos³² og Hymenaios.³³

PARIS: OK, vi har en aftale. Værsgo, her er æblet!

Overs. Marcel Lysgaard Lech 02.02.21

³² Endnu en personificering af lyst og liderlighed.

³³ Ægteskabets gud.